



Postoje veřejnosti ke kontroverzním tématům partnerského soužití

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2003</i>
Otázky:	<i>OV.7, OV.8, OV.9</i>
Termín terénního šetření:	<i>6. – 13. 1. 2003</i>
Počet respondentů:	<i>1086</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>4. 2. 2003</i>
Kód tiskové informace:	<i>OV30204b</i>
Zpracovala:	<i>Gabriela Šamanová</i>

V lednovém šetření Centra pro výzkum veřejného mínění byla použita otázka z výzkumu ISSP¹, který proběhl v České republice v roce 1999. Cílem bylo zjistit, zda a jak se změnil názor veřejnosti na sexuální vztahy předmanželské, mimomanželské a mezi partnery stejného pohlaví. Procentuální vyjádření získaných odpovědí je uvedeno v následující tabulce č. 1.

Tabulka 1: Názory na sexuální vztahy (v %)

	vždy špatné		téměř vždy špatné		špatné jen někdy		nikdy špatné		neví	
	1999	2003	1999	2003	1999	2003	1999	2003	1999	2003
předmanželský sexuální vztah	3,1	2,4	4,3	3,2	21,3	24,6	67,2	65,6	4,0	4,2
mimomanželský sexuální vztah	37,8	31,8	24,9	38,1	27,7	21,1	4,4	4,1	5,1	5,0
homosexuální vztah	23,8	25,0	9,7	14,1	17,6	22,1	26,1	15,8	22,7	22,6

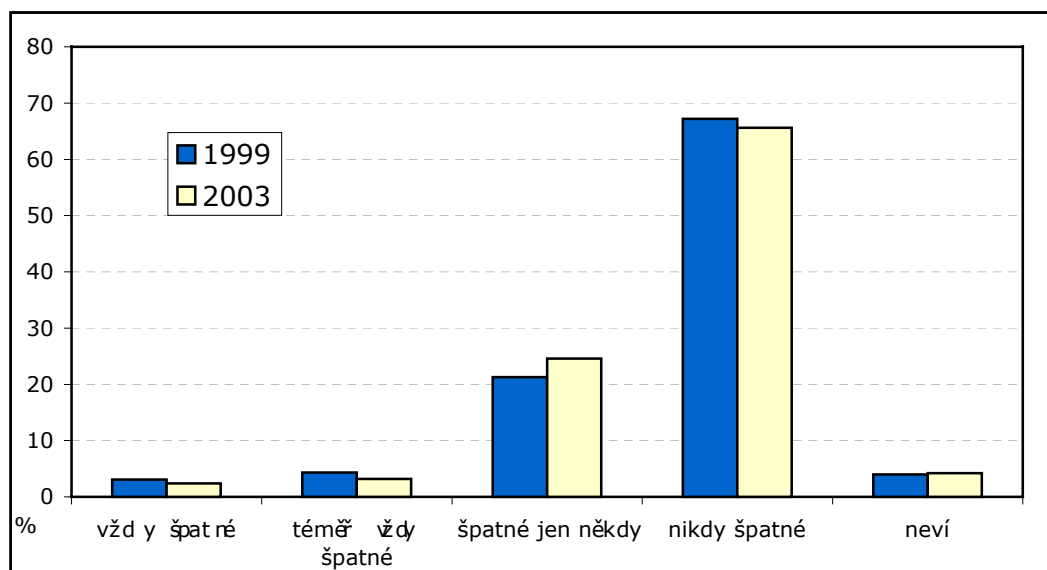
Nejtolerantněji jsou hodnoceny předmanželské sexuální aktivity, kdy téměř 66 % respondentů uvedlo, že sex před svatbou není špatný nikdy a dalších 25 % respondentů se vyjádřilo, že je špatný jen někdy. Pouze necelých 6 % dotázaných předmanželský sexuální vztah odsuzuje jako vždy špatný nebo téměř vždy špatný. Ve srovnání s rokem 1999 nebyl u této otázky zaznamenán výrazný

¹ Znění otázky: „Jaký je Váš názor v těchto otázkách?“

- Myslíte si, že je špatné nebo není špatné, když spolu muž a žena mají před svatbou sexuální vztah?
- A když má ženatý muž a vdaná žena sexuální vztah s někým, kdo není jeho žena nebo její muž?
- A co sexuální vztah mezi dvěma dospělými stejného pohlaví?“

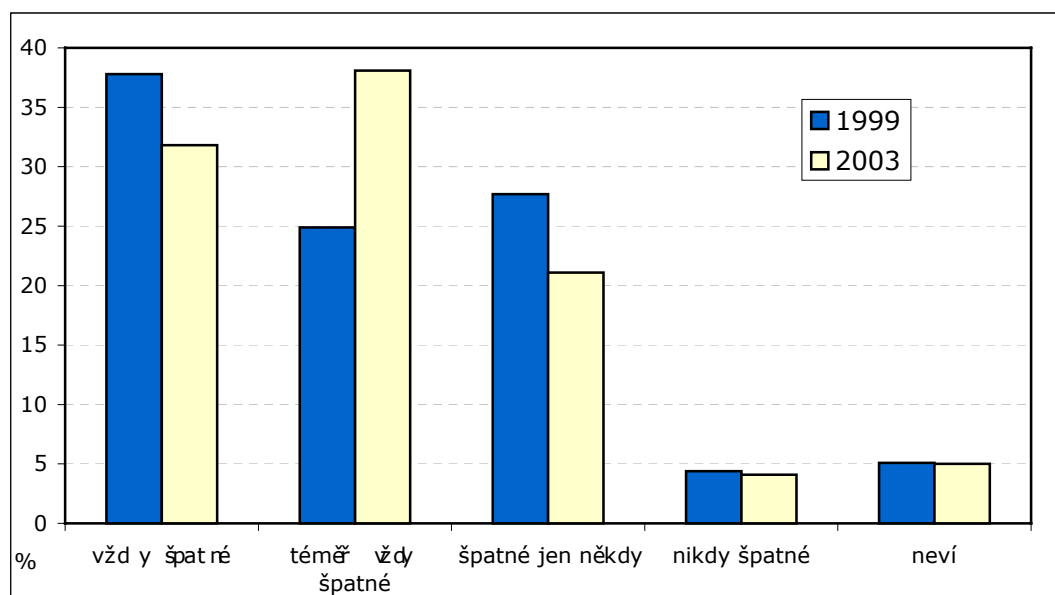
posun. V obou srovnávaných výzkumech neměli dotázaní problém se k této otázce vyjádřit. Odpověď „neví“ uvedla shodně 4 % respondentů.

Graf č. 1 Postoje k sexuálním vztahům před svatbou v letech 1999 a 2003



Zdaleka ne tak smířlivě jsou hodnoceny mimomanželské sexuální vztahy vdaných žen nebo ženatých mužů. V tomto případě se přes 70 % dotázaných domnívá, že takový vztah je špatný téměř vždy nebo dokonce úplně vždy. K názoru, že mimomanželský sexuální vztah je špatný jen někdy a špatný nikdy se přiklonilo 21 % a 4 % respondentů. Podobné hodnocení mimomanželských sexuálních vztahů vplynulo i z výsledků výzkumu z roku 1999. V roce 2003 je však nejčetnější kategorií „téměř vždy špatné“, která posílila na úkor jak naprosto odmítavého „vždy špatné“ tak spíše tolerantního „špatné jen někdy“.

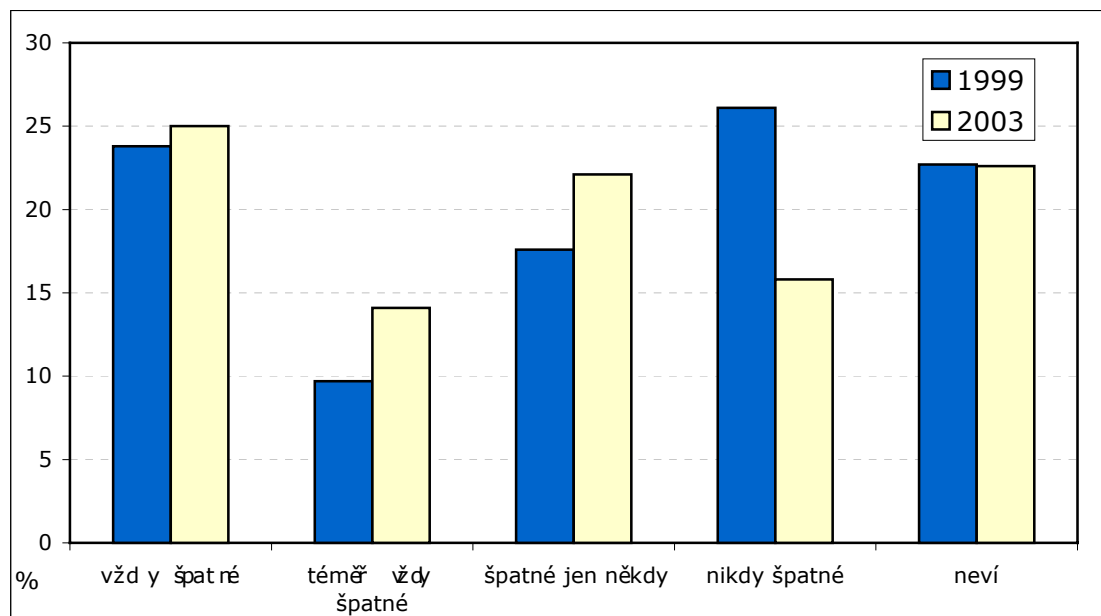
Graf č.2 Postoje k sexuálním vztahům vdaných žen nebo ženatých mužů mimo manželství v letech 1999 a 2003



K otázce sexuálního vztahu partnerů stejného pohlaví se nedokázala vyjádřit téměř čtvrtina dotázaných (23 %). 25 % respondentů uvedlo, že homosexuální vztah je špatný vždy. K opačnému pólu škály (není špatný nikdy)

se zařadilo 16 % respondentů. Avšak po vyloučení odpovědí „neví“ a součtu položek vyjadřujících spíše negativní a spíše pozitivní postoj, dostaneme 50 % zastoupení v obou těchto kategoriích. Oproti roku 1999 došlo k posunu ve prospěch negativního hodnocení homosexuálních vztahů, odpověď „vždy špatné“ a „téměř vždy špatné“ uvedlo v roce 1999 dohromady pouze 43 % respondentů (po odečtení odpovědí „neví“). Výrazně se snížil (o 10 procentních bodů) počet odpovědí „nikdy to není špatné“.

Graf č.3 Postoje k sexuálním vztahům partnerů stejného pohlaví v letech 1999 a 2003



Na postoj k otázkám týkajících se sexuálního chování mají vliv některé sociodemografické charakteristiky respondentů. Tolerantnější názor zastávají spíše mladí lidé, lidé nehlásící se k žádné církvi či náboženskému společenství a lidé z větších měst. Výrazná převaha negativního hodnocení mimomanželských vztahů se projevila u žen. Téměř 40 % žen se domnívá, že takový vztah je špatný vždy a dalších 40 % žen, že je špatný téměř vždy. Sexuální vztah mezi partnery stejného pohlaví je negativně hodnocen především lidmi hlásícími se k církvi („vždy špatné“ = 42 %).

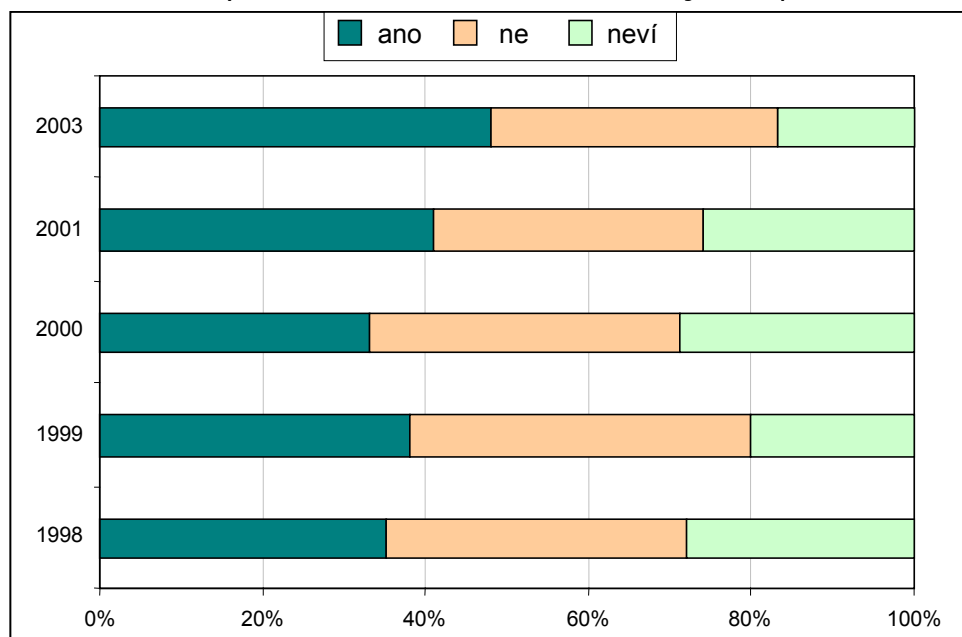
V souvislosti se zjišťováním postojů veřejnosti ke vztahům homosexuálních partnerů byla respondentům položena také otázka: „Má být podle Vás soužití osob stejného pohlaví upraveno zákonem?“

Touto formou byly názory občanů na uzákonění registrovaného partnerství zkoumány již popáté. Výsledky včetně srovnání s předešlými šetřeními jsou znázorněny v následující tabulce č. 2 a grafu č. 4.

Tabulka 2: Názory na uzákonění soužití osob stejného pohlaví (v %)

	1998	1999	2000	2001	2003
rozhodně ano	12	15	11	13	16
spíše ano	23	23	22	28	33
spíše ne	16	20	16	17	16
rozhodně ne	21	22	22	16	19
neví	28	20	29	26	16

Graf č. 4 Názory na uzákonění soužití osob stejného pohlaví



Pro uzákonění soužití osob stejného pohlaví se vyslovilo dohromady (rozhodně + spíše ano) 49 % dotázaných, což je nejsilnější zjištěná podpora od roku 1998. S uzákoněním spíše a rozhodně nesouhlasí celkem 35 % dotázaných, což je druhá nejnižší naměřená míra nesouhlasu od roku 1998. Výrazně nižší četnost ve srovnání s předešlými výzkumy byla zaznamenána u odpovědi „neví“ (16 %), což svědčí o tom, že otázka registrovaného partnerství se již dostala do povědomí širší veřejnosti.

Z grafu č. 4 je zřejmé, že počet nerozhodnutých nebo o problém se nezajímajících se snížil jednoznačně ve prospěch příznivců upravení soužití partnerů stejného pohlaví zákonem.

Statisticky významná se jeví souvislost postoje k uzákonění soužití homosexuálů a věku respondenta. Ve skupině se zákonem souhlasících zaujímají lidé do třiceti let téměř třetinu všech dotázaných. Naopak mezi odpůrci zákona tvoří třetinu lidé starší šedesáti let. Zákonu nakloněné jsou spíše ženy než muži, po vyloučení odpovědi „neví“ podporu vyjádřilo 62 % žen a 54 % mužů. Statisticky významný rozdíl byl zaznamenán mezi ateisty a lidmi hlásícími se k církvi nebo jinému náboženskému společenství. Přestože 34 % (taktéž po vyloučení nerozhodnutých respondentů) věřících uvedlo, že s uzákoněním spíše souhlasí, ve srovnání s ateisty (43 %) je tato skupina podhodnocená. Téměř 32 % věřících se zákonem rozhodně nesouhlasí, lidé nehlásící se k žádnému náboženství rozhodně nesouhlasí pouze v 16 %.

Další téma zařazené do lednového šetření Centra pro výzkum veřejného mínění bylo reprezentováno otázkou zjišťující názor veřejnosti na umělá přerušování těhotenství (UPT) v případě velkého rizika, že dítě bude poškozené a v případě, kdy si rodina nemůže dítě dovolit v důsledku nízkého příjmu.² Tato otázka byla převzata z výzkumu ISSP z roku 1999 se záměrem zachytit případný posun v názorech veřejnosti na UPT. Výsledky šetření z let 1999 a 2003 jsou uvedeny v následující tabulce č. 3.

² Znění otázky: „Co si Vy osobně myslíte o tom, když žena podstoupí potrat?“

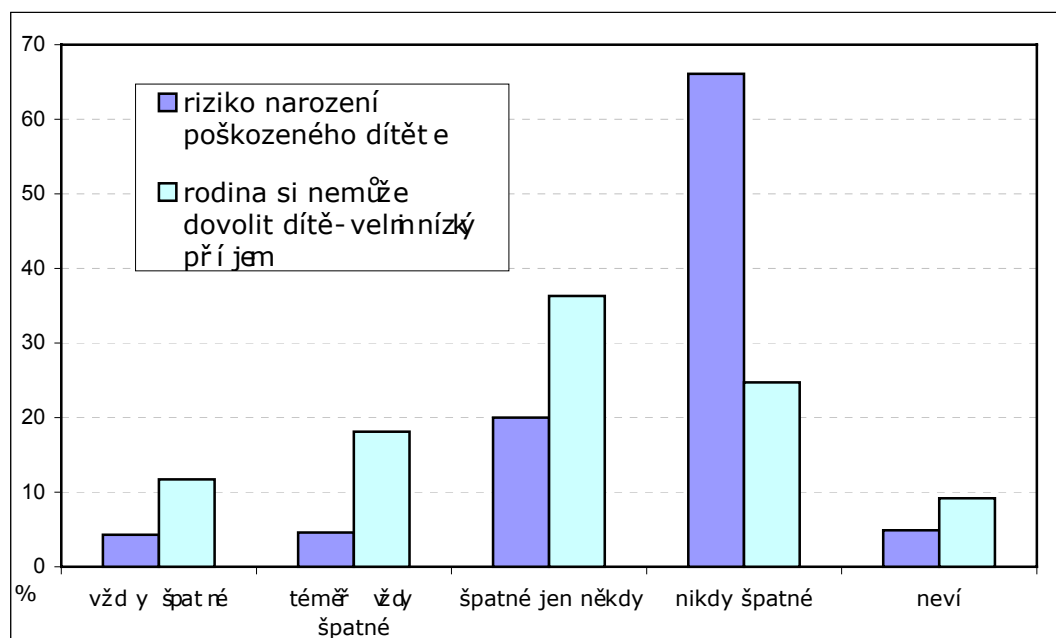
- Pokud existuje velké riziko, že dítě bude vážně poškozené.
- Má-li rodina velmi nízký příjem a nemůže si dovolit další dítě.“

Tabulka 3: Názory veřejnosti na umělá přerušování těhotenství (v %)

	vždy špatné		téměř vždy špatné		špatné jen někdy		nikdy špatné		neví	
	1999	2003	1999	2003	1999	2003	1999	2003	1999	2003
riziko narození poškozeného dítěte	10,5	4,3	10,0	4,6	22,4	20,0	49,4	66,1	7,8	4,9
rodina si nemůže dovolit dítě-velmi nízký příjem	17,5	11,7	17,4	18,1	29,8	36,3	26,5	24,7	8,5	9,2

Z výsledků výzkumu CVVM je zřejmé, že příčina podstoupení UPT je pro respondenty při hodnocení správnosti, resp. špatnosti tohoto kroku důležitá (viz graf č. 5). UPT z důvodu rizika narození poškozeného dítěte nepovažuje nikdy za špatné 66 % dotázaných. 20 % respondentů soudí, že interrupce je v tomto případě špatná pouze někdy. Respondenti domnívající se, že přerušování těhotenství je špatné téměř vždy a úplně vždy i v případě výše zmíněného rizika, tvoří společně 9 %.

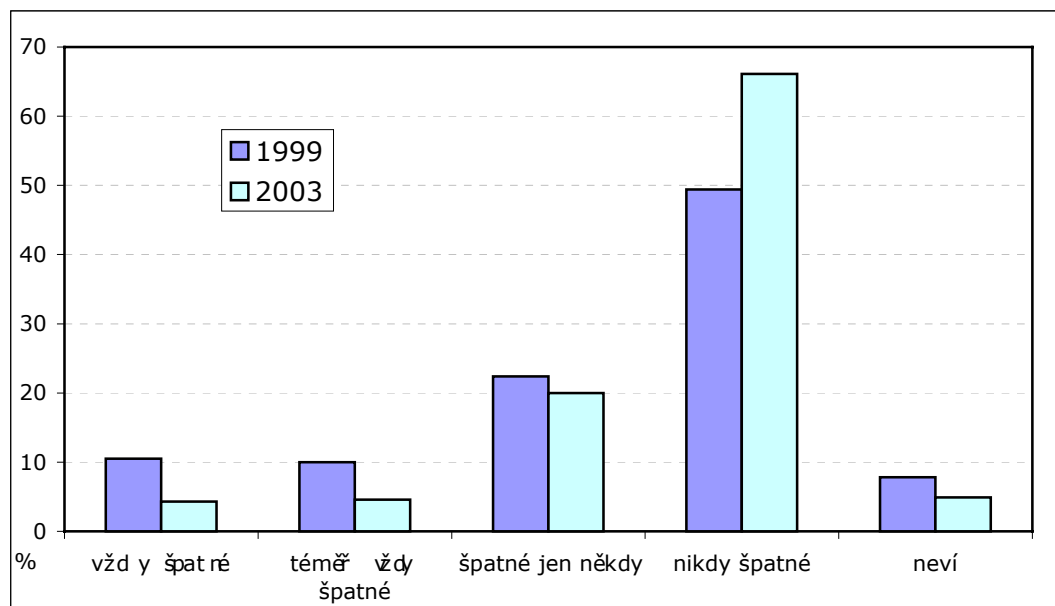
Graf č. 5 Postoje k UPT podle příčiny v roce 2003



Pokud má rodina velmi nízký příjem a nemůže si dítě dovolit, nepovažuje UPT za špatné v žádném případě pouze necelá čtvrtina dotázaných. K možnostem „vždy špatné“ se přiklonilo 12 % a „téměř vždy špatné“ 18 % dotázaných. Největší podíl respondentů se na škále zařadil k položce „špatné jen někdy“ (36 %).

V názorech na umělé přerušování těhotenství došlo od roku 1999 k poměrně velkým změnám. V otázce přerušování těhotenství z důvodu rizika narození poškozeného dítěte výrazně poklesl počet všech odpovědí obsahujících pouze i náznak negativního hodnocení. Naopak počet respondentů, kteří zastávají názor, že v takovém případě není interrupce špatná nikdy, vzrostl o 17 % (viz graf č. 6).

Graf č. 6 Postoje k UPT při velkém riziku narození poškozeného dítěte
Srovnání mezi roky 1999 a 2003



Ve sledovaném období došlo ke změnám i v pohledu na podstoupení UPT v případě nízkých příjmů rodiny. Zatímco u kategorií „téměř vždy špatné“ a „nikdy špatné“ zůstala četnost odpovědí zhruba na stejné úrovni, zvětšil se podíl odpovědí „špatné jen někdy“ a to především na úkor odpovědi „vždy špatné“ (viz graf č. 7).

Graf č. 7 Postoje k UPT pokud si rodina nemůže dítě dovolit
Srovnání mezi roky 1999 a 2003

